

REDACȚIA

Arad, Dealul Ferenc-utca nr. 26.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . . 20 cor.

pe 1/2 an . . . . . 10 .

pe 1/4 an . . . . . 5 .

pe 1 lună . . . . . 2 .

N-ril de Duminică pe an

4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franco.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferenc-utca nr. 26.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicățiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisorile nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Era beciznicilor.

Înainte de acea ta cu patru ani, chiar pe la sfârșitul lui Decembrie, Congresul Național Bisericesc al bisericii române gr.-orientale era convocat la Sibiu să aleagă mitropolit.

Știam cu toții, încă d'acasă, că vom avea să alegem între doi candidați: între Prea Sfințitul Episcop N. Popea și între episcopul Aradului, Ioan Mețianu.

Cel dintâiu reprezentantul ilustrat al marelui arhiepiscop Andreiu Șaguna; bărbat, care dela 1848 și până azi, luat-a parte la toate mișcările vieții românești, atât politice cât și culturale. Fusesse doar membru întemeietor și președinte nu numai al Asociațiunii dar și al partidului național român. A scris apoi opuri istorice de incontestabilă valoare și Academia Română îl alesese încă de mult membru corespondent al ei.

Cestă alt omul norocului: cu carte puțină, cam cât știe un învățator mai modest de pe sate, ear în casă cu un — călindar, căci dorul de cultură a fostului episcop arădan nu s'a întins nici odată mai departe decât să țină în aulă — un călindar. Reviste teologice, literare, fie române, fie străine, I. P. S. Sa Ioan Mețianu nici din nume nu cunoaște. Dar cunoaște bine — oamenii, ori mai exact: știe să conțeze cu slăbiciunile și păcatele lor.

Tocmai de aceea, eram siguri că el se va și alege. Căci într'un congres unde dărimă o majoritate strînsă în Ardeal din oameni păstoriști un pătrar de veac de Miron și de neamurile și cei pricopsiți, în diecesă Aradului, de Mețianu, era peste putință să izbutească reprezentantul principilor sfinte bisericești, ci succes va avea cel ce — se târguește.

Dumitru Popovici.

Duminică seara am asistat în Sibiu la concertul marelui nostru artist Dumitru Popovici. Și prin acest concert, ca prin toate celelalte, Popovici a adăugat nu o picătură numai la soclul pe care atât de tare se ridică faima numelui său, dar a îmbogățit însăși viața românească. Pentru că vibrațiunea din sală nu era numai voce, voce fenomenal de dulce, ci era emoțiune și mândrie. Este Român artistul acesta și renumele 'și-l-a câștigat nu prin dar cereș numai, ci prin muncă și stăruință, printr'o instrucțiune și cultură conștientă și temeinică. Azi, pentru a ajunge artist mare, nu e destul adică să aibă cineva voce numai, ori sentiment pentru a interpreta, ci mai presus de toate pricepere și ambizie, s'o folosească într'u-a-și forma chiar în felul de interpretare o individualitate.

Această piesă musicală — când vorba e de artiști mari — toți o esecută după aceeași regulă. Este totuși diferență în nuanțare și căldură și mai ales în chipul de a și-l cuceri pe auditori.

Toate aceste calități dl Popovici le are cu imbelugare. Și el este mare și nelintrecut îndeosebi în ceea-ce numim partea emoțională la un artist: știe să ne răpească sufletul; ne ridică în regiuni pline de vrajă și același om, cu același glas într'un fel ne subjugă într'o piesă clasică de pildă, și alte coarde ale inimii noastre atinge în romanele ori doine. Stabilește, între noi și el, o stăpînire strînsă legătură intelectuală, încât o oră și jumătate, chiar și două, cât

Ne simțiam, cu toate acestea mândri noi, cel ce ne duceam la sigură cădere. Mai bine să cazî cu un candidat ca Popea, susținut de elita intelectuală a bisericii noastre naționale, de un Musta, M. Popovici, Dr. G. Popovici, Dr. Oncu, V. Măngra, și așa mai departe, decât să te vezi amestecat într'o majoritate compusă din două feluri de neamuri: ale fostului mitropolit și ale celui ce se sbată să-i ia moștenirea.

Ear între intelectualii ardeleni, cari, așa credeam noi, au să țină cu noi, între alții numărăm și pe V. Onițiu, directorul gimnasiului din Brașov.

Cel puțin așa vorbeam pe drum. Sosind la Sibiu, ce să vedem?

Onițiu ne încunjura și o clipă nu l'am putut vedea fără vestitul Vlaicu, intimul Mețianilor, ori Eugen Mețianu intimul său.

Decepția noastră a fost mare: ni-se spusese anume, că Virgil Onițiu este angajat cu gruparea mețianistă... Il convinseseră că Mețianu e un mare organizator și finanțiar. Are să aducă belșug peste arhidieceșă: școli și biserici vor răsări ca ciupercile după ploaie.

Și ce s'a întâmplat?

Pe când la București, în stîlul Academiei Române, Nicolae Popea era sărbătorit ca puțin Român din regatul ungar, Mețianu finanția singheliile și organiza expediții zise vizitațiuni canonice și sfințiri cari pe biserica Sf. Nicolae din Brașov au costat-o 5000 coroane, căci atîta i-au plătit noului mitropolit pentru că se dusese să sfințească șapte icoane reparate, ear' pe cea din Brașov Cetate 1600 cor., cât i-am plătit I. P. S. Sale Metropolitanului pentru sfințire.

Și bine să ne însemnăm: se facea această risipă de onorar pe când eforii dela Sf. Nicolae amenințau că

nu mai au de unde da pentru gimnasiu...

Cât despre solitudinea noului mitropolit pentru cele școlare, era așa de mare și inspirase atîta sfințenie pentru bărbații de școală meritoși, că într'o bună dimineață directorul Onițiu se pomeni bagatelizat de trocerii Vlaicu și Voina și silit să demisioneze...

Cine a tras însă atunci spada pentru Onițiu? Amicul nostru Vasile Goldiș. Și cine a biciuit, de i-a bagat în răcori și pe trocari și pe cei dela Consistorul dela Sibiu? „Tribuna Poporului”. Cine, la Consistor, a luptat pentru-ca trocarii din Brașov să nu ia biruință asupra directorului Onițiu? Câți-va șaguniști.

Era destul ca Vasile Goldiș să nu aștepte între profesori și să nu producă unanimitate de manifestăție pentru directorul Onițiu, ear destul ca noi să tăcem și zău, nu știm dacă lui Onițiu i-s'ar fi dat satisfacție și puțința de a recupa directoratul, ceea-ce se înțelege, ar fi fost o mare pagubă adusă culturii românești.

Și ce s'a petrecut acum cu George Dima, alt meritos om de școală? Aceeași tovarășie de trocari — Voina — Vlaicu Saftu și soții — l'au mazălit și pe el dela S-tul Nicolae. Dima are încheiat contract cu biserica amintită. S'a dus acolo, dela Sibiu, pentru toată viața; un tată cu familie grea doar nu are poftă numai să se plimbe de ici colo. Și nici înțelege nimeni că un profesor se alege numai oacă așa, ca să-l dai afara când vrei, ci pe viață.

Ori dacă e să-l dai afara, trebuie să-i găsești vină și mai ales să dovedești că nu-și face ori nu știe să-și facă datoria.

Așa e la toată lumea. Numai că trocarii nu-s ca toată lumea, ci-s

obtuși la minte și în loc de inimă au numai firă.

De altfel așa au fost trocarii de când se pomeneste.

Învățatul profesor Andreiu Bârsan (când îl vor mazăli oare și pe acesta?) în „Istoria Școlilor centrale române dela Brașov” scrie (pag. 32):

„Pe când școala românească din interiorul cetății începuse a face progrese așa de îmbucurătoare sub conducerea unor dascăli ca D. Leac, G. Bariș și A. Murășanu, pe atunci școala dela Sf. Nicolae numai vegeta, mulțumită simțului prea mare de economie al reprezentanților bisericii, cari se temeau ca nu cumva „să se spargă fundușul Sfintei Biserici” cheltuindu-se prea mult pentru școli”.

Și câtă miserie n'a avut să întâmpine din partea reprezentanților acestei biserici marele Popasu, fondatorul gimnasiului din Brașov! O spune tot Bârsan, la pag. 35, spunând că trocarii nu le plăcea controlul, „pentru că fuseseră deprinși să conducă afacerile bisericii fără nici o controlă”... A avut cu ei necaz și Șaguna... Numai Miron, Dumnezeu să-l ierte, a dus-o bine: el nu-l controla, după-cum o duce bine și Mețianu, sub care Voina își facu o bună leafă, ceea-ce n'a avut nici un președinte al Eforiei Școlilor.

George Dima n'a fost nici-odată în gruparea noastră ci și în Sinod și în Congres bisericesc tot cu trocarii a fost. Eată-i răsplata.

Ear noi protestăm în contra infamiei ce s'a săvârșit cu el nu pentru interes personal, ci pentru-că și acum ca în trecut, când am scris în contra ticăloșilor săvârșite față de profesorul Ghița Pop, susținem dreptatea. Ș'adunci am susținut și zicem și azi:

e în stare să cânte, cu întregă noastră ființă îl stăm ca robii: ochii ni-l pironim asupra lui și fiecare ton și mișcare a sa deșteaptă în sufletul nostru simțiri sub farmecul cărora tresărim de fericire...

Am auzit artiștii a căror voce a fost poate mai intensivă decât a lui Popovici. În ce privește însă tainele artei, mai desăvârșit n'am văzut. Și desigur, că dacă înainte cu atîția ani, dintre toți baritonii din lume, el a fost declarat întâiul la Bayrath a fost nu numai pentru că avea voce bună, ci pentru iscusința cum interpreta pe Wagner. Popovici interpretează un compozitor nu numai prin voce, cîntînd, ci și prin dicțiunea clară, nuanțată, printr'o mișcare a sa, printr'o simțire ori încreștură a frunții... Duminică, privindu-l cum stătea așa, aproape de pian și dominînd cu ochii atîta mulțime, îmi părea ca un lăntuit: într'un concert nu putu să-și deslășoie toate calitățile sale artistice, mișcare de scenă, și totuși, chiar așa, lăntuit, stăpînea și stărea furtună de entuziasm... Ce trebuie să fie pe scenă în plenitudinea mijloacelor de a emoționa?...!

Discutam cu niște Sași, pricepători în ale muzicii. Nu găseau cuvinte îndestul de alese pentru a-l lauda talentul și vasta înțelegere îndeosebi în ceea-ce privește interpretarea compozitorilor. Pe Rickard Wagner îl pricepe, de păr'că ar fi trăit viața întregă lângă marele mîiestru.

Dacă ar avea Ugurii un asemenea artist, ar fi făcut un adevărat cult în giurul numelui său... Darere însă, la noi Românii cultura musicală este încă așa de

primitivă, încât afară de Sibiu, abea găsim public destul pentru a pricepe partea clasică a prestațiunilor lui Popovici și dacă iubitul artist n'ar interpreta cu o fenomenală simțire și doinele, s'ar expune poate ca unii și alții să aște concertele sale — oboitoare. Și aceasta cu atîta mai ales, cu cât programele concertelor lui Popovici cuprind îndeosebi piese clasice. E destul, de pildă, cu un cunosător de muzică să se uite la programul executat la Sibiu, pentru a se convinge că are a face cu un artist care nu caută aplauze ieftine, cîntînd lucruri ușoare, ci cu un preot al artei musicale, care caută să ridice publicul la deșus și pentru care cîntarea nu e o meserie, ci mijloc sfînt de elevare a sufletelor.

Ear Popovici este astî singurul la Românii. Cîntăreț de seama lui până și celelalte popoare au de abea unul doi. Noi Românii n'avem altul și generații vor trece până să i-ze ivească pereche.

Eată de ce pe unde trece și concertează, Românii să-l primească drept apostol.

Cât privește vocea lui, n'aș fi sincer dacă n'aș recunoaște că, după cât îmi aduc aminte, a fost mai tare înainte cu zece ani. Fac însă și în privința asta, rezervă: înainte cu zece ani l'am auzit la „Musikverein”, o sală mică pe lângă „Unicum”, unde a concertat acum. Și dacă mi-se pare că atunci a sunat mai puternic risul din „Africană” lui Meyerbeer, în schimb d'atunci încoace a câștigat în ceea-ce privește modularea, finețea. Și l'am auzit mai de multe ori de zece ani încoace, dar par'că nici într'un concert n'a fost așa desăvârșit ca Duminică trecută la

Sibiu. Și s'a ținut strănic, până în capăt, deși una singură dintre cele trei piese mari ce a cîntat ar fi oboșit pe mulți artiști de forță. Popovici chiar la urmă părea că se întrece pe sine, și dacă prin romanțele adorabile ce a executat părea că a adus în inimă primăvară și încântare, prin doine jale și dor, în piesele „Lied des Sienermanns” de Wagner, „Erk König” de Schubert și „Ziegenlied” de Brahms cu adevărat ni a nimit. Ultimele vibrațiuni ale vocii sale s'au pierdut într'o furtună de aplauze.

Remarcăm, dela acest concert, compoziția „Solomoane Căpitane” de profesorul sâbian Kirchner. Din motivele duioase ale acestui vechiu cîntec românesc, dl Kirchner printr'o fericită inspirație a alcătuit o așa piesă, că ea desigur are să împodobească programa tuturor concertelor românești. Se înțelege, Kirchner a avut norocul ca noua sa compoziție să fie interpretată de Popovici, și marele artist era în așa vervă când a cîntat-o, că eu n'am mai văzut o așa emoție: cel mai mulț au lăcrimat și aplauzele au izbucnit viforos în aceeași clipă din toate unghiurile sălii, și după ce Popovici a repetat cîntarea, ovațiuni nesfârșite i-s'au făcut.

Cu un cuvînt: baritonul Popovici se menține la înălțimea unde prin talent și muncă s'a ridicat. E norocul nu al lui numai, dar și al nostru, că e destul de tîrziu încă pentru-ca să-l putem ani mulți admira și sărbători.

R. Ș.

spiritul păcătos dela Sibiu se întinde ca pecinginea peste tot Ardealul.

Dacă Voinea nu s'ar simți spriginit de un mitropolit pe care l-a deobligat, ar fi îndrăsnit oare să trateze cum a tratat cu Onișiu și cum tratează acum cu Dima?

Sub Popea ar fi îndrăsnit oare beciznicit să se impună în toate cărmuitoari?

De sigur că nu.

Și cine nu vede înțelegerea tacită dintre consistorialnici, trocari și ziarele din Sibiu și Brașov?

Noi facem personalități când lovim în persoanele cari își bat joc de oamant și instituțiuni.

Ce fac însă ziarele cari prin tăcerea lor încurajază comiterea celor mai revoltătoare nedreptăți?

Russu Șirianu.

Cât plătim străinătății? Numai pentru jucării pentru copii am plătit în anul trecut peste 4 1/2 milioane coroane străinătății. Pe palării de dame s'a scurs din țeară 4 milioane 305 mii de coroane. Pe tablouri, icoane, am dat peste 4 milioane. Pe broderii de bumbac peste 4 milioane 700 mii. Pe obiecte de porțelan aproape 6 milioane. Pe mobile 8 milioane 187 mii. Pe săpun 3 1/2 milioane. Pe cravate aproape tot atât. Pe zaharicale 5 milioane 200 mii. Pe obiecte artistice lucrate în lemn mai mult de 8 milioane, pe măruntșuri de lemn 8 milioane 651 mii coroane.

Ce măruntșuri ce nimicuri sunt toate acestea! Așa satisfac vre o trebuință serioasă; sunt bune numai pentru cadouri, surprinderi etc. Și de vom aduna măruntșurile mai sus înșirate, se învederează, că pe de acestea peste 60 de milioane plătește Ungaria străinătății. De vom adăuga la suma aceasta 18 milioane câte se cheltuiesc pe toilette de dame, vom scoate drept echivalent suma pe care am căpătat o noi pe gră dela străinătate.

Eat: arangiamentul nostru economii. Pentru cel mai principal articol de transport, pentru întregul nostru export de grâu, ce am căpătat în schimb? Jucărele, săpunuri, zaharicale și alte nimicuri.

Dreptul de întrunire.

Nainte cu patru luni socialistii au vrut să țină în Arad o întrunire. Primarul însă numai așa a fost dispus să ia spre cunoștință finerea adunării, dacă la adunare vor lua parte numai cetățeni cari locuiesc în Arad și cei-ce o țin, să ia răspunderea și pentru ordinea înafară de sala ori locul de întrunire.

Weiss Hermann și soții au apelat la ministru hotărârea primarului.

Ministru, cu adresa Nr. 94.522, data 3 Decembrie 1902 a și nimicit hotărârea primarului orașului și zice, privitor la dreptul de întrunire:

„Acea parte a deciziunii primăriei, în care se spune, că la întrunire numai cetățeni cu locuință în oraș pot lua parte, deoarece această stângenie n'are temei legal — precum și partea unde convocatorii sunt făcuți responsabili și pentru even uala disordine ce s'ar întâmpla pe străzi după finerea adunării, deoare ce în virtutea punctului 2 din ordinul Nr. 123 din 1868 al ministrului de interne, convocatorii sunt responsabili numai pentru ordinea de sub durata întrunirii, prin aceasta o nimicesc.”

Românii să țină bine minte acest ordin și să se provoace la el când se vor gasi față cu vre-un despot cum a voit să se facă primarul Aradului, a cărui decizie vicelană pur și simplu desființu ori-ce drept de întrunire, dacă ministrul nu-l pune la ordine pe „liberalul” primar.

Un echo la neîntărirea vicarului Mangra.

Dat'a fost bisericeii creștine și în particular bisericeii ortodoxe române să-și elupte poziția și menirea sa ideală prin lupte crâncene, purtate câte odată contra ignoranței, dar' în cele mai dese cazuri contra rânței vrășmașilor ei interni și externi. Și Dumnezeu protector al ei, ajutat-i-a să străbată prin cele mai grele vijelii, eșind la suprafață: adevărul și dreptatea, acestea idei superioare etice, cari de optimat pot fi oprimate, dar nimicite nu se lasă a fi, pentru vecii vecilor. Acei nemernici căror pânea de toate zilele le este intriga și calumnia, cu vremea desvâliți au fost înaintea lumii și odiul, disconsiderarea și disprețul meritat le-a fost răsplata. Dar și biserica triumfătoare a trebuit să iasă, căci ca instituție divină veșnică e viața ei precum vecinic e Intemeietorul ei.

Și cumcă grele vremuri am ajuns noi cei din provincia mitropolitană ortodoxă din această patrie, cine va cuteza să mai tragă la indoială? Văzut-am desfășurându-se în jurul acestei bisericeii întâmplări, cari nici să le presințim nu puteam, căci era de necrezut, să vezi, cât de departe poate să meargă ambiția și vanitatea, aceste insecte omoritoare de tot ce e sfânt adevărat și bun.

Noi cei ce stăm mai departe de terenul de luptă, ca niște simpli privitori, îngrijorați ne-am îngrozit de tică osia oamenilor. Cel-ce viața întreagă s'au susținut prin fraudă și necinste, via să dascălească pe oamenii cinstiți și cu reputația fundată și cinstea neamului românească. Acei, cari dela toate acțiunile naționale s'au codit și au servit interese străine, ac ia sunt chemați să dea lecții de patriotim și iubire de neam. Aceia, cari pe cât piezișe s'au cocoțat în poziții înalte, cred, că ne impun cu falsa lor autoritate. Se înșală d-lor, căci îi cunoaștem.

A sosit timpul, ca să frângem odată autoritarismul fals și să pretindem: cinste, omenie, inteligență superioară, cultură basată, dela acela, care vrea să se gizeze de conducător. Timpul seducerilor, al ademenirilor și al crasului întunerec a trecut și eu cred, că doară vor fi sosit și la poporul nostru din această patrie, zorile adevăratei lumini. Și dacă și acuma se mai află oameni, cari caută vina acolo unde nu e, aceia sunt vrednici de compătimit dacă o fac bona fide, ear dacă îndemau e altul, atunci sunt niște pene simbrăse, cari stau sub cel mai inferior nivel moral.

Cum suferă peste tot națiunea română, ca să formeze opinia publică niște parasiti? Noi, cărora ni-e sfântă biserica și sfinte ne sunt instituțiile românești, facem apel la cei cu simț bun și le dăm avertismentul să se întoarcă cu greutate dela scrișele și vorbele astor nenorociți.

Celor buni și cu sufletul curat le zicem: să nu desuăduiască, ci cu armele moralității să pășiască pe calea apucată, căci biruință are să urzească. Acum e timpul să dovedim înaintea străinilor, că în jurul bisericeii noastre să mai află caractere cari stau să nu se înspăimânteze nici chiar în fața primejdiilor și greutăților celor mai mari. Acum e timpul să dovedim, că în biserica ortodoxă română din această patrie n'a perit curagiul pentru apărarea sfintelor sale drepturi.

Să se știe în lumea întreagă, că noi cu una cu două nu ne dăm în dărdă de pe calea adevărului și dreptății.

Să se frângă de puterea de rezistență a noastră toate încercările mârșavilor, de a-și așterne pat cald, călcând peste drepturile, înscrise în lege ale bisericeii. Lupta nu se poartă pentru persoane, ci pentru salvarea bisericeii, pentru scoaterea ei din nămolul în care a aruncat rânța sufletească a camenilor fără Dumnezeu.

Biserica trebuie să se conducă de cei mai buni, de cei mai inteligenți, de cei

mai activi și de cei cu porniri curate, ear, nu de niște neblesnici, egoiști și răutăcioși. Cultura superioară se pretinde dela cei ce la mitra episcopescă, ear nu umilire, trăire. Suntem sătui de dominațiunea poclonașilor și a streberilor. Credem, că și-au trăit traiul și și-au mâncat mălaiul.

Să ne reculegem deci și în lătmii să dăm cu cei „mici de suflet, dar mari de patimi”!

Opera de renaștere începută în diecesa Aradului nu poate să se termine cu neîntărirea vicarului Mangra, căci nu persoana dinșul e în foc, ci vaza, nimbul și chiar existența bisericeii, ca instituție moralisătoare.

Cei ce au ochi de văzut să vadă și urechi de auzit să audă!

Din locul depărtat, unde ne aflăm, strigăm celor buni din diecesa Aradului: Pașiți înainte, căci cauza pentru care luptați dreaptă este, și cu drag vă urmăresc ochii celor ce durere au pentru maica noastră biserică. Înaiute cu Dumnezeu!

Ortodoxul.

DIN ROMÂNIA.

A. S. R. Principele Ferdinand la Brăila. Din Brăila via următoarele amănunte despre inspecția A. S. R. Principeiui Ferdinand.

Inspecția la regimentul de călărași a durat până la orele 6 după amiază. După inspecție A. S. R. s'a dus la palatul administrativ și s'a retras în apartamentele care i s'au rezervat.

La orele 8, Principele moștenitor a mers la sala în care i-sa oferit un banchet de către primărie; la acest banchet a luat parte 35 de persoane.

Primarul orașului dl Cocias a ridicat un toast pentru familia regală și a amintit despre războiul pentru independență.

A. S. R. Principele Ferdinand a răspuns în termenii următori:

„Sunt via mișcat de cuvintele calde ce mi ați adresat. Am venit cu bucurie în Brăila. D-voastră a-ți vorbit despre evenimentele glorioase de acum 25 de ani.

„Cu adevărat, ele se datoresc armatei, dar nu e mai puțin adevărat că de atunci până acum virtuțile civice ale românilor au contribuit la întărirea armatei și la sacarea acelor fapte glorioase.

„Brăila are o parte însemnată în dezvoltarea și prosperitatea generală a țării și cea mai vie despre această e comerțul acestui oraș, care e atât de înfloritor.

„Ridic acest pahar pentru prosperitatea Brăilei, unde comerțul se înfloarească și să crească și mai mult Trăiască cetățenii brăileni. Ura!”

Tarif vamal. Lucrările privitoare la stabilirea unui proiect de tarif vamal se continuă cu multă activitate.

Ministru domeniilor a întocmit în acest scop o serie de tablouri foarte instructive dintre cari unele au fost comunicate la timp și departamentului finanțelor.

Rezultatele anchetei industriale întreprinse de ministerul domeniilor împreună cu statistica desideratelor camerilor de comerț și de consiliile generale județiene constituiesc un material prețios pentru orientarea guvernului în această direcțiune.

Pentru prima-dată s'a organizat o vastă consultare a tuturor persoanelor interesate de aproape de stabilirea regimului economic al țării. S'au cerut nu numai avizurile camerilor de comerț, dintre cari unele au dat lucrări prețioase, ci și ale unui mare număr de exportatori și importatori în mod individual. Pentru a avea părerile agricultorilor, ministerul domeniilor s'a adresat nu numai consiliilor județene, ci și tuturor administrațiunilor cari au interese agricole mari, societăților agricole mari, societăților agricole și unui număr însemnat de proprietari mari.

În aceeași ordine de idei, dl C. I. Stoicescu a luat dispozițiunea, ca pe de o parte să se accelereze lucrările începute, pe de altă parte să se clasifice și să se prelucereze într'un mod sistematic, sub raportul intereselor vamale, număratoarele memoriilor ce s'au primit cu ocaziunea anchetei

industriale din partea meseriașilor și industriașilor din țeară.

Acastă importantă lucrare se va putea termina până în primele luni ale anului viitor.

În același timp, s'a adunat legislațiunea vamală străină, și dispozițiunile de ordine sanitară-veterinară care interesează comerțul, spre a le studia și a vedea la ce lucrări și propuneri pot da loc din partea noastră. Legea vamală română a fost și ea studiată din punctul de vedere al modificărilor de introdus.

În viața nomenclaturei vamale, care joacă un rol enorm, atât la tarificarea cât și în mersul negocierilor convențiunilor de comerț — căci e baza tarifului — s'a făcut o lucrare completă, întemeiată pe memoriile date de specialiști și s'a elaborat un proiect de clasificare și de nomenclatură care se va supune la timp comisiei speciale ce se va numi pentru redactarea definitivă a proiectului de tarif vamal.

Scandal în Camera Greciei.

Agentia „Havas” anunță din Atena următoarele: Din incidentul de șhidetei sesiunii Camerei, s'au petrecut scene foarte virosoase. S'a încins o discuție între partidul Delijanis și Teotokis în jurul persoanei presedintelui de ancienitate. Funcționarii leokiști ai Camerei, n'au voit să predee guvernului cheile Camerei, ci le-au predat unui fost vice-president din sesiunea anterioară, provocându-se la regulamentul care ce, că până la noua constituire a presidialui tot cel vechiu stă la presidiu. Partidul Teotokist care era în posesiunea cheilor voia să aleagă de dimineată pe unul din partizanii lor de president de cinentate. Consiliul de ministrii au ținut sfat la miezul nopții. Consiliul de ministrii au hotărât ca va deschide cu brachiul Camera. Aceasta s'a și întâmplat cu înpresurare militară. Dimineța la 7 ceasuri au ales de president pe Delijanistul Darlambas. Teotokis-ții cari au apărut corporativ toamă în momentul când metropolitul a început actul prescriis religios, s'au grupat în giural presedintelui și unul dintre dinșii a egalificat de în-sultă a Camerei procedura guvernului. Cuvintele acestea au produs sgomot mare și vre o câțiva deputați s'au încăerat. Un călimar aruncat în sus a căzut toamă în căldarea cu apă sfințită. Nu peste multă vreme încăerarea a fost generală. Pe galerii s'a produs o adevărată panică. S'auziau strigăte: Jos cu Teotokis-ții. Peste puțin timp apoi Teotokis-ții între proteste au părăsit Camera. Restituindu-se liniștea, a venit Regele deschizând prin mesagiul noua sesiune.

Din străinătate.

Manifestul generalilor buri. Generalii luii Batha și Delarey au publicat un manifest la Londra. Estă câte-va pasagi:

Hotărârea luată de ministru colonilor al Engliței de a se duce în Africa-de-Sud, ne-a făcut să renunțăm la proiectul de a visita Belgia.

Ne întoarcem în Africa-de-Sud, pentru a ne pune la dispoziția dlui Chamberlain, de a-i da pe loc informațiunile și asistența de care ar avea nevoie, în speranța de a coopera cu niștri guvernanți și de a face nenorociilor noștri compatrioți cele mai bune servicii.

Exprimăm adănea noastră mulțumire tuturor celor cari, în Germania, în Franța, în Elveța și în Belgia, au răspuns în mod așa de generos la apelul nostru, în favoarea văduvelor și a orfanilor.

Englițera și Rusia în Extremul Orient. Acum cât-va timp într'un articol publicat în „Noul Timp” din Petersburg se zicea că Rusia a trebuit să se retragă înaintea Englițerei în Extremul

Orient și în Persia. Ministrul afacerilor străine dă, în același ziar, următorul răspuns: „Este neexact că Rusia ar fi fost constrinsă să se retragă din Manciuria și să semneze un tratat de evacuare. Ea însăși a fixat condițiile ocupației. Alianței anglo-japoneze, Franța și Rusia au răspuns că vor merge de acord în extremul Orient. Așadar nu există nici o preponderanță între cele două alianțe, ci egalitate. Englezii nu sunt instalați în sud-vestul Persiei și raporturile Rusiei cu guvernul persan sunt din ce în ce mai cordiale. Rusia trădând să aibă raporturi directe cu emirul Afganistanului, a prevenit pe Anglia, dar nu i-a cerut permisiune“.

Procesul colonelului Lynch.

Colonelul Lynch, actualmente deputat irlandez, a compărut înaintea „marelui juriu“. E acuzat de înaltă trădare pentru că a ajutat în rândurile Buriilor. Legea asupra rasului său a rămas neschimbată de la 1852, dar aplicarea ei nu mai este aceeași. În 1852 trădătorul trebuia să fie „țirît pe locul execuției, spânzurat, apoi tăiat în patru bucăți înainte de a muri. Bucățile arse în locul ales de Curte“.

Astăzi înaltă trădare nu e pedepsită cu atâta severitate. Este totuși pedepsită cu moarte, însă numai dacă vinovatul „a luat parte sau a iscat războiul împotriva regelui pe propriul lui teritoriu“. Afară de războiul împotriva regelui cade sub pedeapsa unei legi mai puțin severe, din 1848.

NOUTĂȚI.

ARAD, 27 Decembrie n. 1902.

Noul episcop catolic din Oradea mare. Hazáuk pretinde a ști din izvor autentic, că hotărârea asupra persoanei urmașului lui Schlsuch s'a făcut deja. Episcop al Orștiei mari va fi numit episcopul de Szepes *Semre-sányi Pál*, pe care *Wissics* zilele trecute l-a numit în scopul acesta l-a primit la o audiență mai lungă.

Promovare. Dl. *Dumitru Stefan*, adjunct al avocatului „Albina“, a fost promovat la gradul de doctor în drept. Il felicităm.

Alegere. Azi se alege secretar la „Albina“, în locul d-lui Dr. N. Vecerdea, numit director la filiala din Brașov. Sunt 11 concurenți, între cari Dr. Ciato, Dr. Brediceanu, Dr. D. Stefan, Enea Papiu. Mai multe șanse de reușită are acesta din urmă.

Apponyi, președintele Dietei ține să figureze președintel unde vorbă de lupă națională maghiară. Na-s dă at păține zile de când îl văzurăm la Pojon și acum, de Crăciun îl vedem deșteptând pe Ungurii din Brașov. A apărut adică în Brașov un ziar „patriotic“ numit „Brasó: Hírlap“. Într-o epistolă Apponyi tratează în cobanele nou-nou ziar chestia națională... propovăduind pace, căci numai prin pace și dragoste se poate rezolva această chestie. Este însă un dar la mijloc: Apponyi zice că pace numai celor cu *bundvoindă*. Celor cari umbra cu pretențiuni speciale naționale — războiul... „Pretențiuni naționale“ speciale sunt însă în ochii soviniștilor ori ce tendanță spre cultură națională.

Prin urmare și după receta lui Apponyi noi toți cu războiul să fim tratați.

Noul protopop în Sibiu. Consistorul metropolitan din Biały a numit pe dl. Nicolau Togan, administrator al tractului protopopesco gr.-cat al Sibiului, protopop tractual și paroh al Sibiului.

Trahomă. În rana din casarmele de husari ale Vieni, mediul regimentului, a constat la 270 de vocii trahomă. Cum s'a lăsat periculoasă epidemie între ei, ni-nimeni nu știe, se dă cu socoteală că un soldat care a fost adus din Seghedio, va fi avut boala începătoare și dela dînsul s'au răscălat ceilalți.

Destul că bieții husari din Viena au avut trist Crăciun!

Incercare de sinucidere cu cerneală. Servitoarea *Susana Szabó*, fată de 16 ani s'a urît grozav de vieșă această miserabilă. S'a convins că oamenii sunt răi, și în ziua de azi nu te mai poți încrede în bărbați, toți sunt necredincioși. Ear la convingerea aceasta a ajuns așa, că s'a îndrăgostit în tîrecul universitar care locuia în casa stăpânului ei. Domnișorul a iubit și el fata, dar firește numai așa... ca studentul. A și urmat nu peste mult decepțiunea. Tînerul fluturaș a sburat pe altă floare și a părăsit fata, care în desperarea ei s'a hotărît a se sinucide. Ieri și-a și realizat neagra hotărâre, deșertînd o stică de cerneală de 3 deci la locuința stăpânului ei din Calea Hungaria. A grăbit îndată la fața locului poliția, transportînd fata în spitalul Rókus, căci nefericire mai mare nu s'a întîmplat: și-a stricat numai puțin stomacul.

Roosevelt tăietor de lemne. Președintele Roosevelt să pricepe atât de bine la tăiatul de lemne, încât ar pute constitui trăd din această direcție din întîmplare n'ar avé și alt moșteșug. Președintele nu e numai vîntător și călăreț vestit, dar e tot atât de isteț tăietor de lemne. În timpul liber totdeauna se pune la tăiat. Președintele își permite sportul acesta în interesul sănătății.

Cel mai frumos calendar, ce ni-a sosit la redacție, este Călimdarul Minervei pe anul 1903 (din București). Are un material bogat și gravuri admirabil reușite. Se poate comanda și prin administrația ziarului nostru; costă 1 coroană 25 fleri plus 20 fl. porto.

Bibliografie. Conținutul: Nr. 12 din Revista „Convorbiri Literare“ anul 86 1902 este următorul:

Oratori, retori și limbaj, — de T. Maiorescu. Istoria lui Mihai Viteazul. Cap. IV: Cel distanțat an din domnia lui Mihai-Vodă Răscoala împotriva Turcilor, — de N. Iorga. A fost odată poveste în versuri, IV, V, VII, — de St. O. Iosif. Din Rucăr (roman), — de C. O. Oconomu Reforma socială la Roma. Viața de N. Bălcescu (inedit), — de Petru V. Hauser. Marghita, doamna Negruțului vod (o ipoteză istorică), — de Al. Lăpădat. Cîteva cuvinte asupra originii Ghiklesilor din Moldova, — de Mihail G. Ghica. Scrisori din anul 1853—1862, — de Titu Maiorescu. Înțeleptul (cîteva cuvinte slavone), — de Stoica Nicolaeșcu. O importantă scrioare despre G. Lezăr, — de Vasile Pirvan. O traducere germană a sonetului „Veneția“ al lui Eminescu, — de I. A. R. Comunicări mărunte, — de M. D. Bibliografie.

Cutremurul de pământ din Andishan. După cum am vestit cetitorilor noștri orașul *Andishan* din Rusia Asiei a fost nimicit de un înfiorător cutremur de pământ. Despre nefericirea aceasta se comunică acum următoarele: Cutremurul de pământ n'a încetat încă, ci zilnic e tot mai mare. Cutremurul ține pe o întindere de 200 verste. Populațiunea rusească a fost dusă la stăpînea căii ferate, unde sunt puse 500 de vagoane la dispoziția. Generalul *Ivanov*, guvernorul din Turkestan, cu ajutorul inginerului *Osirov*, directorul substituit al căii ferate au dat baracă provisorii și toate oficiile publice au fost înalate în vagoane. Pentru curățirea micelor au fost ordonate mai multe trupe de arcași. Circa 4000 de oameni și au perdit vieșă. De sub ruinele suburbiilor s'au scos până acum peste 800 cadavre. Este mare lipsa la hrană, dar autoritățile au ridicat cuins gratuite, de unde se servește mîncarea. O mulțime de lucrători sunt porniți spre *Andishan*. Edificiul tesaurului de stat, în care erau 5 milioane de ruble, zace sub ruine. Fântîniile au secat. Este temere de scufundare de pământ. Trenurile transportă gratuit locuitorii. După cum anunță ziarul „*Ruskij Turkestan*“ Țarul *Nicolae* a dăruit pe seama nefericitorilor din *Andishan* 50 000 ruble.

Felurimi.

Adevărata istorie alui Othello și Desdemona. Se știe, că Englezii sunt în mare dispută, că oare a trăit — sau nu — Othello. Despre această temă să scrie următoarele: Un istoric italian cu numele *Cesare Levi* după multe osteneți a găsit mai multe documente, prin care arată, că Othello nu este numai fantasia regelui poezilor britanici, ci a și trăit, ca ori-care alt om. Do-

cumentele aceste le-a găsit *Cesare Levi* într'un palat din Veneția, în arhivul renumitei familii *Grimmani*. Azi a găsit el și alte scrisori și documente privitoare la alte chestiuni. Istoricul italian a compus din aceste documente istoria romantică a lui Othello.

Toate aceste le-a publicat *Cesare Levi* într'o revistă ilustrată, — științifică din New-York: „*Herald*“, luînd și câteva portrete despre aceste documente. Istoria, care s'a întîmplat pe la mijlocul secolului XVI este următoarea: *Andrea Calergi*, un neguțator bogat din Creta, și-a măritat fata sa — cu numele *Elisabeta* — după *Maffeo Calergi*. Dar mireasa fu prea ușuratică, din această cauză *Maffeo Calergi*, își alungă soția. Socrul acestuia a răbunat pe *Elisabeta* într'un mod îngrozitor: cu pumnalul. Tatăl ucigaș fu citat înaintea tribunalului, dar avînd protectori în mai mulți amici de ai lui, fu achitat de pedeapsa meritată. *Elisabeta* se mărită a doua oară după *Pietro Querini*, care se mîna mult cu un tip de ai lui Shakespeare, cu *Brabantion*. Fata lui *Pietro Querini* *Palma* fu măritată după *Nicolo Querini*.

După cercetările lui *Cesare Levi*, *Nicolo* și *Palma* nu sunt alții decât Othello și Desdemona a lui Shakespeare. *Nicolo* era un soldat bogat și pasionat, pe când el era de 40 de ani, *Palma* abea împlinise 27 ani. Tot această este rațiunea între Othello și Desdemona în tragedia lui Shakespeare. Despre aceea, că *Nicolo* ar fi fost arab, zice că pe atunci Italia era plină de amestecăturile popoarelor. Unii membri a vechii familii *Querini* și astăzi este cam brun; chiar și acesta este un document destul de tare. E lucru cert, că pe atunci multe familii mure (arabe) fiind isgonite din Spania, fugiră la Italia și mai cu seamă la Veneția. Se vede că și *Nicolo* să trîga de la o astfel de familie.

Nicolo avea mulți amici, dar și mulți dușmani, între aceștia *Carlo Querini*. Acesta fu prietenul necasului de mai târziu, căci până ce nu-l cunoscă toate mergeau bine. Întorcîndu-se *Nicolo* dintr'o bătălie în contra Turcilor era posomorît și bănuitor. Nu-se știe de ce. *Palma* neputînd suferi purtarea bărbatului, fugi dela el. Dar nu peste mult se rentoarse ear. *Nicolo* avu un proces cu părinții *Palmei*, cari îl acuzară că ar fi vrut să își sugrume femeia. Dar procesul nu avu nici un sfârșit mai tragic. *Nicolo* să întoarse la Veneția, unde fu ucis de mai mulți necunoscuți.

Așa descrie *Levi* istoria lui *Nicolo*, mai bine zis Othello. El documentează toată tragedia lui Shakespeare, ca reală. Abateri sunt numai, că în tragedia „Othello“ el își sugrumă soția, ce-ce nu s'a întîmplat. *Palma* a putut scăpa dela *Nicolo* și fugi la părinți, cari făcură proces lui *Nicolo*.

Înștiințare și apel

în cauza albumurilor Reuniunii noastre agricole. (Urmare).

Cu atât mai binevenite vor fi obiectele ce ni s'ar trimite din celelalte comitate și mai ales din multele finaturi, unde vechiul și mîndrul port românesc continuă a se menține.

Spre a împiedica confuzia și încredințările, este neapărat a se înzestra fiecare obiect de trimis cu câte o fășioară, cusută bine și cuprînzînd: numele comunei și al proprietarului, eventual vechimea (scosută după ani) obiectului, prețul vânzării și alte notițe de interes pentru noi. Un prețios serviciu ni s'ar face, dacă ni s'ar împărtăși apriat și tocmai care e numirea locală ce dau țărancele cutărei gătelii cusate, d. e. „altită“, „cipag“, „bănuți“, „pui pe dos“, „cheiță“, „ciocănele“ sau altcum. Numirile proprii diverselor țesături ori și cutărei gătelii țesute, d. e. „vargă“, „alesuri“ și c. l. de asemenea ar trebui împărtășite, dacă e să putem strînge și pune în serviciul obiectele multele numiri adese interesante, felurite și a bună seamă instructive. La broderiile îmbinate s'ar putea, alături o schiță făcută din simple linii, înzestrate cu numirile locale țărânești.

Comitetele vrednicelor noastre Reuniuni de femei, de asemenea preotesele, învățăteresele, notăreșile și peste tot doamnele noastre, înțoișă nu locape, vor premerge cu bun exemplu, atât în alegerea și stringerea cât și înzestrarea cu numiri în regulă a obiectelor de trimis.

De când cu expoziția făcut am un modest început cu stringerea de broderii („hndiseli“), țesături și alte obiecte foarte vechi îngăduit fie-ne să reînțim acum, și prin tipar, rugarea de a ni-se trimite în cinste asemenea obiecte, pe seama colecției începute.

De altcum gata suntem a și cumpăra pe banii ceea ce ni s'ar imbia, cu prețuri firește, moderate.

La cumpărare vom da înțaietate obiectelor, cari n'ar fi deosebind prin frumsețea artistică și vechime neobișnuită, aparțină ele la industria casnică sau fiind modele ori vase străvechi, scule de lemn sau de metal, icoane cărți, lucruri filigrane și c. l. Binevenite vor fi mai ales obiectele de însemnătate istorică sau artistică.

Ca de încheiere amintim pe scurt, că la pregătirea alor 9 albumuri se cer spese de peste 7500 cor., poate și mai mari.

(Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

Fuga principesei Luisa. Geneva, 26 Decembrie. Moștenitoarea de tron Luisa va mai sta aici. Prințul *Leopold Ferdinand* însă a plecat astăzi pe neașteptate. Moștenitoarea de tron și-a petrecut fratele până la trăsura, cu care a plecat de dreptul la tren. Se zice, că prințul merge în Africa de sud, presupunerea însă nu e întemeiată pe nici un dat pozitiv.

Moștenitoarea a trimis la Dresden un ultimatum, în care declară, că rupe ori-ce legături cu curtea și pentru arangearea cauzei a dat însărcinare unui avocat. Ziua întreagă mulțime mare staționează în fața hotelului „*Angleterre*“ în care a descins moștenitoarea. Cât de pe neașteptate a putut veni călătoria aceasta, se învederează de acolo, că la sosirea ei în Geneva, n'a avut nici vestminte nici rufe, încât totul a trebuit procurat de aici.

Așa se vede, că s'au cugatat și la împregiurarea dacă moștenitoarea ar părăsi Svițera și ar trece în Italia și în cazul acesta s'a plănăit ceva în contra ei. Pentru-că aici se știe că poliția Italiei a căpătat ordin prin circular secret, că dacă moștenitoarea va pune piciorul pe pământul Italiei, aceasta să se constate îndată și să se comunice la Roma.

Red. respons. *Ioan Russu Șirianu*. Editor *Aurel Popovici-Barclanu*.

Insertiuni și reclame.

Avis dlor hotelier!

Propriu product.

800 bucăți mere maschanski și siculan, cea mai fină și bună calitate sunt de vânzare, precum și vin nou 50 hecto calitate superioară din podgoriile Sriei.

Doritorii binevoiască a se adresa la dl *Ioan Vancu*, Inv. Arad—Șos. 881 2—3

Hotel „VAS“

cafenea, restaurant și berărie.

Locul de întîlnire al inteligenței române din loc și din provincie, unde se găsește cu prețel cel mai avantajos mîncări de casă, vin excelent și bere *Dreher*. Un prăz de 3 plese 1 coroană.

Oaspeților dela hotel le stă la dispoziție, pentru ori-ce tren care sosește sau pleacă, omnibus sau trăsura.

Prețul camerelor este, dela 1 cor. 60 fl. în sus.

Curățenie exemplară, pe lângă asigurarea unui serviciu ireproșabil.

Roagă prețiosul sprigin. 685 21— Cu deosebită stimă

Veduva Duffner Jozsef.

„VICTORIA“

instituit de credit și economii, societate pe acții.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: 600.000 cor. — Fond de rezervă 300.000 cor.

Depuneri 3.000.000 cor. — Circulația anuală 44.000.000 cor.

Primește depuneri spre fructificare, după cari solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere. — Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei depuneri până la 2000 cor. se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere. Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comenzii.

657 — 27

Diracțiunea institutului.

A apărut:

STROPÎ DE RÓUĂ

DE

ELENA DIN ARDEAL.

Prețul 1 cor. plus 5 fil. porto.

Se află de vânzare la Administrația ziarului „Tribuna Poporului“.

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru văpsirea părului este

MELANOGENE

de culoare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nestricăcios preparat se pot văpsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă.

E nestricăcios și întrebuințarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 fileri. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărui păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blond-aurie, în colorarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlucă 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Poftiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boale de pept și plămâni

Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngrășării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra îmbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmei etc.

Prețul: 50 fileri.

698 — 59

SPIRT CONTRA REUMEI

(spiritul „Mankósa“)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în casuri de boale de: reumă, de cangrenă, amorțirea mușchilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de junghieri, paralizii, amorțea de mușchi și vine, precum și pentru înviorarea pielii etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la oboselile tăriștilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior). S'a probat în casuri nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

Telefon 111.

în ARAD.

Telefon 111.

CRĂCIUNUL!

Marea prăvălie a lui Porter Vilmos

ARAD,

Szabadság-tér!

In sala-î uriasă de 50 metri:

care în țara întreagă a produs senzație mare.

Articli de jucării și de lux

Obiecte de cadou și

De suvenirii de Arad.

868 — 12

Favor de portret la tîrg de 10 cor.

In secția deosebită:

Ghete,

Articli de modă pentru domni și dame,

De îmbrăcat

Și de gospodărie.